

An © 2016 Gannas

Servis Pennrynn

Derivas gans Esmé Tackley (folenn 3)

Gorsedh 2016

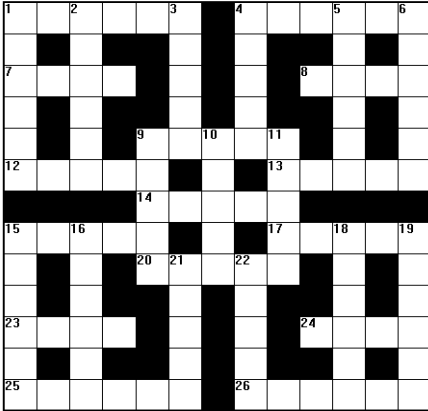
Donsoryon yn Eglws Lannaghevan

An Bardh Meur a dhegmemmer bleujow a'n Arlodhes a Gerbow, Bethany Lyne.

An Gannas niver 478
Mis-Hedra 2016 dyllys
gans © Kowethas an
Yeth Kernewek ISSN
1478 705X

Krowseryow   gans Ray Edwards

3. Tekhe (5)
4. Kyns oll (5)
5. Skrif byghan (6)
6. *Tra*; liesek (6)
9. Gwrug moy byghan (5)
10. Kevarwoedha (5)
11. *Dalleth yn Sowsnek* (5)
15. Rekna (6)
16. Hanow gwann dhiworth *goes* (6)
18. Soth (6)
19. Maglenn (6)
21. Dien (5)
22. Sarf (5)

a-dreus:

1. displegya (6)
4. *Yesus Krist y honan yw an penn- men an .....* (TH f.33) (6)
7. Diwes dhiworth bugh (4)
8. Diwweyth naw (4)
9. Rag gweles ganso (5)
12. Afina (5)
13. Moen (5)
14. An mis ma (5)
15. Skonya (5)
17. Konvedhes an pyth yw skrifys (5)
20. *Ha'n hwel a goedhas .....* (JCH) (5)
23. *Bos*; amser anorfennys, 3a person liesek, gans rakhanow (4)
24. *Tre*; ow .... (4)
25. Rag nija (6)
26. Gwel an termyn a dheu (6)

war-nans:

1. Tamm tir (6)
2. Dhe wul gans yeth (6)

**Gorthybow dhe'n krowseryow
mis Gwynngala**

An Nos Hir

Yma war dowl Yowann Parker dyllo nebes a'y hwedhlow kuntellys yn-dann an hanow An Nos Hir yn furv e.lyver rag Kindle. Oll an hwedhlow re beu dyllys kyns yn An Gannas ynter 1997 ha 2006.

An hwedhlow synsys ynno, 115 folenn war-barth, yw:

- Vyaj marthys (1997)
- Ow tefendya an bys natureth (1998)
- Syrr Abthony Kingston yn Kernow

- (1999)
- An nos hir (2000)
- Penn an vownder goth (2001)
- An gador wag (2001)
- Dehwelyans (2002)
- Diwedhys yw an jydh lemmyn (2003)
- Kerdh dhe benn an vre (2004)
- Hwedhel an pyskador (2004)
- Tamm bodhar ov vy hedhyw (2006)
- Kevrin an manerji (2007)
- Toll y'n fordh (2008)
- Nyns en vy hardh lowr (2009)
- Nebes hwedhlow didhan (skrifys gans gweres eseli y glass Kerneweek dhe Lannystli (2005)

Tewlys yw ow kul yndellma a with an kost yn isel ha pub budh a vydh dhe'n Kowethas. Pella derivadow dhe holya.

Ger war-lergh: Lemmyn an lyver 'An Nos Hir ha Hwedhlow Erell' yw dyllys avel e-lyver kavadow dhiworth Amazon Kindle. Pris an lyver yw £2.29 (= \$2.99, an lyha pris a yll y wertha), mes oll an mona ma a vydh res dhe'n Kowethas.

Lyther a Alban
a-dhiworth Yowann Byghan
 (agan kesskrifer arbennik albanek)

Iona

Iona yw ynys pur vyghan (peswar mildir hir hag unn mildir ledan) gans poblans a neb 125 person, mes aswonnys yw hi dres oll an bys. Kyns managhti Sen Columba, ha genesigva Lyver an Kells meur y vri, yth yw Iona kresva bur.

Yma an ynys kowbalhyns deg mynysenn a'n ynys Mull, hag yma Mull

kowbalhyns hanterkans mynysenn a'n dre An t-Öban (Oban, ow styrya 'an gammas vyghan') yn Earraghaidheal (Argyll), mes yth yw an fordh ynter Fionnphort (an porth rag Iona) ha Craignure (an porth dhe'n tu est Mull) seytek mildir warn ugens hir, ytho, kynth yw vyaj-karr pur deg, an vyaj a'n tir meur albanek bys dhe'n ynys Iona yw vyaj hir, hwath y'n jydh hedhyw gans karr skav.

Re beu lies hanow dhe'n ynys dres an kansblydhynow. An hanow Gàidhlig Í (leverys i, kepar hag yn Kernewek) yw an berra hanow-tyller yn Alban oll (Ae ogas dhe Dumfries yw an nessa), mes awos bos es kemmyska Í gans I sowsnek, herwydh usadow an hanow yw skrifys yn tien Í Choluim Chille, henn yw Í + Calum (Columba) + eglos. Henhwedhel a lever dalleth an hanow o kepar dell syw: Sen Columba a woelya troha'n ynys, ha marner a grias 'Chi mi i,' ow styrya 'My a's gwel.' Yn medh Columba, 'Re bo Í hanow an ynys alemma yn-rag.' Kyns termyn Calum, unn leshanow Iona o 'Í nam ban bòidheach' ('Í an benynes teg').

an sans

Genys y'n vlydhen 521 yn Donegal yn Iwerdhon, Calum (an hanow a dheu

a'n ger columba, Latin rag kolomm) o esel an teylu riel Ui Neill. Y feu ordenys yn 551 ha dos gans dewdhek dyskybel dhe Iona yn 563, le may hwrug drehevel eglos ha managhti. Ev a gemmeras rann yn 'kesstrif marthusow' gans drewydhyon an Myghtern Brud a Inbhir Nis (Inverness), ha kedreylyans Brud dhe Gristonedh o dalleth meur dhe les rag an fydh gristyon yn Alban. Calum a ordenas ynwedh skrifans Lyver an Kells, tresor dres pris hag y'n bys kristyon hag yn bys an art, mes gorfennys o an lyver dhe Lindisfarne. Calum a verwis yn 597.

Managhek ha spyrysel o an eglos keltek avar, stroeth ha sempel, hag a vynnas orth hy klerji ha boghosogneth hag obayans. (Mes ny vynnas chastita – demmedhys o lies managh.) Nyns esa pluwow nag epskobethow. Lies eglos ha lies chapel pur vyghan a veu drehevys yn leow pell, ynys ha gwyls. Komunians an sakramentys a varyas a dyller dhe dyller, herwydh tybyansow an managh po an oferyas unnik.

An ayrgylgh rydh, sempel ha gwyls na a bes war ynys Iona bys y'n jydh hedhyw, kynth yw bras lowr an managhti, hag yw an drehevians eglosek an gwella gwithys yn Alban a'n howlsedhes oll. Yth yw ynkleudhys lies myghtern albanek yn Rèilig Odhrain ryb an managhti (ynkleudhva Sen Oran, hag o ewnter Calum), y'ga mysk Cinéad mac Ailpin (Kenneth I), Domhnall mac Causantín (Donald II), Máel Choluim mac Domhnaill (Malcolm I), ha Mac Bethad mac Findlaích (Macbeth). Yma bedhow eth myghtern norgaghek ha peswar myghtern iwerdhonek ena ynwedh. John Smith, kys hembrenkyas

an Parti Lavur, yw ynkleudhys yn Rèilig Odhrain yn-dann men skrifys 'Den onest yw moyha nobyl ober an Dhuw.'

Yn despit dhe'n lies godriger ha havyas dhe'n ynys, my a yll afia a brevyans personel bos Iona tyller arbennik, hebask, spyrysel ha fethus dres eghenn. Hedhas kerri yw defendys (marnas rag annedhysi), ytho kosel ha hebask yw an bownderyow. Rag pella derivadow, gwra mires orth:

www.welcometoiona.com.

krows keltek war an ynys

a-ji dhe gloyster an managhti

Servis yn Pennrynn gans Esmé Tackley

Nans yw eth kans bledhen y feu grontys gans Epskop Simon a Garešk dhe'n dre Pennrynn hy hynsa chartour.

Warlena o seyth kans, dew ugens bledhen ha deg a-dhia fondyans Glasnedh: ytho, diw vledhen leun a solempnitys rag Pennrynn!

Yma lies hwarvos dres an vledhen ma – hwarvosow a bub eghen! Yth esa nebes anedha y'n seythen eus passys. An kynsa o areth gans Will Coleman selys war y lyver a-dro dhe Blenys an Gwari. Yth esa Plen an Gwari yn Pennrynn ogas dhe'n eglos ha'n avon – kampollys y'n lyver Will. An diwettha hwarvos o servis arbennek y'n eglos – Sen Gluvias – rag solempnya an dre, hy fobel ha'y istori. Yth esa ena Epskop Lannaed, Chris Goldsmith, ha kanasow dhyworth oll an eglosyow erel y'n dre. Yth esa keskerdh dhyworth Hel an Dre dhe'n eglos hag ynno an mer, konseloryon, tus a vri burjesek dhyworth treven erel y'n ranndir, kanasow an arvluyow, kadettys, kowethyansow teythek ha lies moy.

Servis sempel o, gans hymnys, lennansow, bardhonieth, areth gans an epskop ha pysadow. Nyns esa organydh rag keveylya kenys an hymnys, mes band arghansek Breage a sonas yn le.

Yn kres an servis yth esa neppyth dyffrans – an bagas Dallathvos a ganas diw gan yn Kernewek. An kynsa o 'An Rosen Wynn' ha'n nessa, hymna henwys 'Sens Kernow'. Hemm yw an hymna kenys orth an servis y'n eglos Peran ar

Wordhal rag Gool Peran; kenys yw dhe'n ton 'Westminster Abbey'. Teg o son an bagas y'n sononieth teg an eglos ha syns y ta gans an kuntellyans o klewes agan yeth ni. Dell leveris Roger yn y raglavar, Kernewek o yeth an pobel pan veu fondys an dre hag y fedha Kernewek an yeth devnydhys y'n eglos na (sakrys yn 1318, mes drehevys war fondyansow kyns).

Gwra synsi ygor dha dhewlagas orth hwarvosow pella yn Pennrynn y'n vledhen arbennek ma.

Mernans yn Kylgh hwedhel gans Jowann Richards

Chaptra Dew

An nessa Sadorn, yth esa Andrew ha'y wreg Meg, o hendhyskonydh, hi ynwedh, ow mos y'n karr troha Tregannis. Edward Collett re lavarsa bos an dohajydh na da ganso rag an kynsa kuntelles, hag yth hevelis tybyans da dhe'n dhew kemmeres ostyans dres nos y'n tavern 'An Dhavas Dhoeth' esa y'n dreveglos.

I eth dhe'n tavern, gasa aga seghyer ena, omwolghi wosa an vyaj, ha mos dhe dhiskudha 'An Gystenn', chi Edward Collett.

Ann Collett, hwoer Edward a dheuth dhe'n daras, ha hembraonk Andrew ha Meg a-berth yn stevell vyghan ha kempenn, hag seth ynni a vleujyow, a sevi war an voes. Ann hy honan o benyn nebes berr, neb dew-ugens bloedh, hag eghenn a dekter dhedhi a dheuth kyns oll diworth duder ha downder hy dewlagas.

‘My a elow Edward. Esedhewgh, mar pleg.’ Ann Collett eth diworth an stevell, ha’n dhew a ylli klewes hy lev ow kelwel hy broder, neb a heveli bos y’n lowarth.

Wor’tiwedh Edward Collett a dheuth y’n stevell, hwath ow sygha y dhiwleuv war dowell.

‘Ah, drog yw genev bos res dhywgh gortos. Da yw genev yn sur hwi dhe dhos hedhyw. Da yw genev yn hwir.’

Den nebes hir o Edward Collett, den hegar, ha tremmynn teg dhodho. Yth esa an keth dewlagas na esa dh’y hwoer, ha lev rych. Nebes yowynka es y hwoer - martesen tri bloedh - o ev, ha nebes dynyansek dhe lies benyn, dell gonvedhi Meg Pearse.

Ny skoellyas Edward Collett termyn; kynth esa hwans dhe Ann pareusi pott a de rag Andrew ha Meg, ny vynna Edward perthi lett. Sur o ev, dell leveris, na vynna an dhew gortos lett pan esa ober dhe wul. Ha henn o oll an dra; skant ny sewenis Ann settya dalghenn war an towell o hwath yn leuv Edward, kyns bos dres Andrew ha Meg heb ardak dhe ji tiek Peter Fry.

Fry o den martesen pyp bloedh ha dew-ugens, krev y gorf mes pur gosel y vaner. Pur hegar o ev dhe’n tri anedha, dell o y wreg Valerie ynwedh. Valerie Fry o neb dew-ugens bloedh, ha mar velyn hy gols dell o Ann Collett tewl. Teg lowr o hi, mes heb meur a liw, dell breusas Andrew, ha kepar dell o an kas yn fenowgh gans benynes a’y semlant, yth esa fisment gwariek yn hy dewlagas, yn hy gwelwov, a yll heveli bos ow sordya diworth gwelva den, martesen heb mynnas vyth dh’y farth hi.

I eth yn hyns troha’n kylghyow. Nebes garow o an fordh, heb mar, rag nyns o hi mes karrhyns, ha karrhyns strolyek yn hwir. Mes parys ens i rag henna, ha kyns hir, yth esa gwel magoryow an eglos dhe vus gwelys a-dheragdha.

Andrew ha Meg re wodhvia yn kever an tyller kyns Edward Collett dhe skrifa, heb mar, mes dres termyn hir ny wrussens mos ena. Lemmyn, yn golow melyn a’n dohajydh Ebrel, yth esa semlant dhodho na’n kovhasons. Dhe vreus Meg, an eglos a heveli moy bras, moy tewl, moy gesys dhe goll, mes y’n keth termyn moy kales o dhe gavoës an ger ewn ... moy byw. Hi a shakyas hy fenn, mires dhe-ves, pols byghan, rag bos henna gokki. Pan viras hi orth an magoryow arta, gyllys o an sians, ha hi a dhehwelis dhe vys an re erell, dhe vys an ydhyon, dhe vys an vrialli, dhe traow kemmyn.

Ha hi ow prederi yndella, hi a ylli klewes lev Edward Collett ow kewsel. ‘Dell wodhowgh hwi yn ta,’ yn-medh ev, ‘yth yw an kylghyow pur goth - ty a woer aga oes gwell agesov vy, Dr. Pearse - ha Dr. Meg Pearse ynwedh, heb mar. Mes an eglos a veu drehevys y’n pymthegves kansblydhen, herwydh kovadhow an ranndir.’

Ev a omdreylyas troha alter derrys an eglos, ha’y diskwedhes gans y vys. ‘Hwi a borth kov a’m mappa,’ a leveris ev, ‘hag attendya bos alter an eglos poran y’n kres an kylghyow - poran y’n kres. Wel, herwydh nebes kovadhow koth, yth esa karrek wastas yn kres an kylghyow y’n kynsa, avel neb eghenn a alter bagan, martesen.’

Edward Collett a hedhis. Apert o, yth

esa ev ow kemmeres plesour dre vos y'n kres attendyans, hag ev ow kewsel war an mater o an moyha kerys ganso. Ev a vinvharthas, ha leverel, 'Y'n pymthegves kansblydhen, an oferyas, Tristan Pengwedna, dell grysav, o serrys rag bos niver a dus y'n rannvro ow kul devnydh a'n kylghyow avel templa rag nigromans. Ev a erviras drehevel eglos Kristyon y'n keth tyller na, ha gul alter an templa yn alter dhe'n eglos. Ev a dybi y hwruusa henna gul diwedh dhe'n usadow pagan.'

'Hag a wrug ev yndella?' a wovynnas Andrew Pearse.

'Wel, nyns yw es godhvos. Dres termyn hir, nyns esa derivadow yn kever poenvos, ha'n oferyas a wre devnydh a'n eglos rag oferennow. Ena, y'n seytegves kansblydhen, to an eglos a goedhas dhe'n leur yn termyn hager awel.'

Yth esa kommol poes ow talleth omguntell oll a-dro, ena, ha Valerie Fry a gusulyas y fedha tybyans da dehweles dhe'n chi, kyns dos an glaw. Hag i y'n chi unnweyth arta, an bagas byghan a geskewsis a-dro dhe'n dra, hag Andrew ha Meg eth arta dhe'n tavern 'An Dhavas Dhoeth' wosa dos ha bos unnver mos yn-rag gans an kleudhyans. I eth tu ha tre, dy' Sul, pes da yn hwir gans an gwaytyans.

Wor'tiwedh, wosa meur a geskows moy dre bellgowser hag yn lytherow, an pythow bras ha'n pythow munys o gorfennys; an bennskol a wrussa araya kleudhyans hendhyskoniethel y'n hav na.

**chaptra tri yn
An Gannas
mis-Du**

Fenten yn Lusowan hwedhel gans Mary Sutcliffe

Pell a-ves y'n Howldrehevel, Sen Lusowan a sevis war benn an vre ha mires orth y ober. Eglos a dhrehevis ev o gorfennys yn tien. Ogas dhe'n plegmor teg, an eglos ma o bennath rag oll an annedhysi. Mes an sans re vynnasa ri dhe'n dus neppyth hwath moy a bris, neppyth barthusek. Henna a allsa tenna meur a dus dhe eglos Lusowan. Ytho, nep-pell dhiworth an gorflann, Sen Lusowan eth war benn-dewlin ha pysi war Dhuw hag ena, dhiworth an pri sygh, a-dhesempis yth esa ow frosta fenten a dhowr kler ha pur.

Ev a bysis arta termyn hir hag ena ev a wolghas y dhewlagas, a dheuth ha bos godewl der oes. Ev a dhiskudhas ev dhe alloes gweles pella ages kyns hag ynwedh an byghanna traow yn manylyon kewar. Arta ev a bysis hag ena eva an dowr ha diskudha lemmyn ev dhe alloes kewsel gans fretther bryntin. Y bregothow a ylli tenna an dus dhiworth a-ogas hag a-bell. Yth esa goli war y leuv mes arta ev a bysis ha pan worras ev y leuv gans goli y'n dowr, an goli a veu yaghhes kettoeth ha'n ger.

Wor'tiwedh ev a bysis ma na via baban re bia besydhys y'n fenten na kregys gans lovan kroger. Ena y'n pols na, an Nev a veu igerys, golow bras a splannas hag el a dhiyskynnas hag ambosa dhe'n sans, y fia oll y bysadow kollenwys. Wosa henna an el a dhehwelis dhe'n Nev.

Mes ellas, an Jowl a welas oll a hwarva. Ytho, pan dheuth teylu gans

baban rag besydh, an sans a gemmeras an flogh yn y diwvreg, ev a wrug arwoedh an krows ha tava bejeth an flogh gans dryppennow dowr sans. Bejeth an baban a splannas gans poell sans. Sen Lusowan a besyas y bysadow, mes ena yth esa marth euthyk. Kynth o an flogh mar yowynk, peskweyth pan leveris an Sans hanow Yesus, an flogh, ow resseva dhiworth an dowr an ro a alloes kewsel, a leveris hanow an Jowl. Ytho, Lusowan a gonvedhas bos an flogh sesys gans an Jowl. Res o dhodho fesy a-ves an spyrys tebel.

Lusowan a ros oll y nerth yn pypsadow ha wostiwedh an Jowl, yn furv gowrek, a yskynnas dhiworth an flogh dhe dopp tour an eglos. An sans a erghis an Jowl dhe omdenna dhe bennow an norvys. Gans boemm tarennek a gryghyllis an tour, an Jowl a dhiberthas ha ny veu gwelys arta. Ynwedh, an dowr a witha y alloes barthusek.

Byttegyns, yth esa hwarvedhyans koynt. Tiek a verwis gans dises a leverys bos kolera. Nebes seythunyow wosa y vernans, y wreg re dhemmedhsa arta. Tus a dheuth ha bos gogrysek. I a borthas kov a'n wreg re bia pur freudhek ha re gedrynnsa yn fenowgh gans hy gour. Ynwedh, hi re bia pur gowethek gans den re dhemmedhsa hi a-wosa. Tus a dhalathas mystrestya derivadow yn kever kolera. Kummyas a veu hwilys ha grontys dhe igeri an bedh hag y'n korf y feu trovys meur a wenon. An wreg a veu dalghennys, degys dhe'n lys, ha kevys kablus a voldrans hy gour gans dustuni pur sertan.. Hi a veu kregys.

Mes yn skon, wosa hi dhe vos kessydhys, hwedhlow a veu klewys yn

kever tarosvann -- benyn, maylys yn lien bedh, hag a-dro dh'y honna an greythenn dhu a lovan, ow sevel war vedh hy gour, ha, dell hevel, ow palas y gorf mes a'n dor, kepar dell via gwrys pan gavsa breusysi an gwenon.

Pur euthegys veu an dus ha ny lavassons mos ogas dhe'n gorflann nosweyth. Hwath milweyth, annedhysi an bluw re gryssa na allsa tus a veu besydhys yn Lusowan bos kregys. Ha lemmyn an venyn ma re bia kregys. I re bia surhes bos aga bywnansow salow pypynag a wrellens. Ytho, ena an sans a hwilas Kovlyver an Besydhyyow ha kavoes nag o kovadh besydh an venyn ena. Wosa termyn hir ow hwilas yn pluwyow erell, ev a dhiskudhas y fia an venyn besydhys yn pluw nebes mildiryow a-ves. Bras o lowena an annedhysi pan dhiskudhsions i an nowodhow ma. Ha wosa henna. tus ankoth a dho dhiworth a-ogas hag a-bell rag prena an dowr sans rag besydhyyow aga fleghes.

Pregoth Berr Goeldheys gans Ken Goerge

Pan virav yn-mes fenestri ow chi yn Seythyn, y hwelav an mor. Poesek yw hemma dhymm. Mes ynwedh y hwelav parkow. Drefenn bos an parkow na war leder serth, ny vydh hesys ynna na losow na ys. Byttegyns nyns yns tir wast; rann a vargen-tir yns, hag yn fenowgh y hwelav ynna enyvaes; bughes po deves. Hemm a'm gorr dhe berthi kov; yn lies bargaen-tir yma chatel keffrys ha parkow aradow. Y'gan servis Goeldheys, y

prederyn yn kynsa orth an drevas; orth hasa, tevi, adhvesi ha mysi, ha grassa dhe Dhuw a varthus an kylghres vlydhennek. Mes hedhyw y karsen mires ynwedh orth rann arall a ober an diogyon; aga ober gans enyvales.

Ammeth bugelek yw mar goth hag ammeth aradow, hag y tallathas yn Breten Veur nans yw 5000 blydhen, martesen. Sur lowr an Hengeltyon a's tevo enyvales, dres oll bughes, yn Oes an Horn. Bughes a vedha gwelys avel furv a arghans. An ger rag *shilling*, sols yn Kernewek, yw devedhys *saout* yn Bretonek, ha'y styr yw 'bughes'. An hwedhlow gans Alexander McCall Smith, desedhys yn Botswana, a'gan kovha bos hwath bughes gwelys avel arghans yn Afrika.

Yn Testament Koth y fedha renmys enyvales yn tri bagas, dell glewsyn agynsow y'n tressa lennans: 'Gwres an dor dri mes kreaturs byw war-lergh aga hinda, chatel ha pryves ha miles an nor war-lergh aga hinda.' An kynsa bagas, henwys chatel, a synsas ynno enyvales dov: bughes, mergh, deves, mogh, keun ha kathes. An nessa bagas, henwys pryves, a veu deskryfys gans Jowann Boson avel 'taklow ow kramya'; nyns ens buthuk hepken, mes ynwedh serf, anpryvon, muryon, hag enyvales bras avel krokodiles. An tressa bagas, 'miles an nor' o bestes gwyls, kepar ha lewyon, bleydhi ha lewern.

Y'n kynsa chaptra a Jenesys, lenmys dhyn nammnygen, Duw a ros dhe dhenses maystri war an chatel ha war bub pryv ow kramya, keffrys war buskes ha war ydhyn. Pyth yw styr a hemma? Fatell goedh dhyn rewlya warnedha?

Miryon yn kynsa le orth kas yw kler lowr.

Yn mysk an pryves yma rathes, mes ny gevir y'n Bibel menek vyth anedha. Avel pryves erell, kynth yns byttegyns kreaturs a Dhuw, nyns eus meur a bobel a's kar. I a dhre klevesow, kepar ha'n pla du seuladhydh, hag a vydh gwelys avel drogviles fel dhe vos distruys.

An tybyans syns gans lies den der an kansblydhynow, kemmerys diworth Jenesys, a vedha bos enyvales kreatys gans Duw rag les an bobel. Mergh hag asenes a veu gwrys rag karyans, bughes dhe ri leth ha kig, deves dhe ri kig dhe dhybri ha gwlan rag gul dillas. An maystri war jatel a vedha gwelys avel perghennogeth; tus a omglewi rydh dhe wul pypynag a vo dhedha, aga thebeldhyghtya hogen. Mes y'n 17^{ves} kansblydhen, an Buritanes a welas an maystri avel stywardieth omgemmeryansek, hag awos hemma i a dhifennas 'sportow goes' avel omladh kulyoges, omladh keun, ha tontyans terewi. An laghys nowydh a veu domhwelys pan dheuth Charlys II dhe rewlya.

Ytho, kler yw bos diw vaner dhe vires orth enevales. Piw a's syns? Y'n 21^{ves} kansblydhen, marnas 10% a'n bobel y'n Ruvaneth Unys yw trigys y'n powdir. Rann vrassa an bobel yw trigys yn trewow. Dell hevel yma dyffrans bras lowr ynter an vaner may fir an dhevagas orth enevales. Ha tus an sita ha tiogyon a gar keun, mes y's dyghtyons yn fordh dhihaval. Keun an sita yw miles dov, traweythyow keun-barlenn, mes keun an powdir yw keun-gweyth.

Awos bos tus an sita trigys pell diworth bywnans an diogyon, y hyllons

kavoës gwel re amovyansek war-tu hag enyvales. Rag re anedha nyns yw savla an Kristonedh krev lowr. Ny garons an tybyans a vaga enyvales dhe vos ledhys, hag yndella ny dhybrons kig. Pennow-bros yntredha a assay dhe lettya tus erell dhe dhybri kig.

Keper ha rathes, lewern yw drogviles fel. Avel rathes, i a dhre klevesow, dres oll konnar ha troskenn. Ynwedh, i a ladh yer, eyn, porghelligow ha fesons. Mes nyns yns i gwelys y'n keth maner ha rathes, awos aga bos teg. Lewern a wra £12 milvil a dhamaj pub blydhen dhe ammeth y'n Ruvaneth Unys. (Konines a wra £120 milvil, mes an myns ma a via hwath ughella heb an lewern, hag a's deber). Helghya lewern gans helgeun a dhallathas y'n 16^{ves} kansblydhen ha dos ha bos hengovek y'n powdir. Gwelys vedha avel sport rag gulusogyon moy es mayn dhe iselhe niver an lewern.

Orth diwedh an 20^h kansblydhen, yth esa moy ha moy a dus ow krodhvolas orth an helgh ma. An dadhel a vedha gwelys gans re avel tus an sita erbynn tus an powdir; gans re erell avel bresel renkasow. Yn 2005, y feu difennys helghya lewern gans helgeun. Ny veu gwrys awos re a lewern dhe vos ledhys. Nyns esa marnas 5% a lewern a wodhevis mernans dre helghya. Difennys veu helghya drefenn an vaner dh'aga ladha a veu synsys dhe vos fell.

Lemmy'n ni a wel an keth eghenn a dhadhel a-dro dhe vroghes, mes nyns yw an argyansow mar dhiblans. An brogh yw enyval gwyls ha teg, mes y hwodhev drog-skevens. Bughes a wodhev an keth kleves ynwedh, hag yma moy a vughes klav yn ranndiryow le may ma moy a

vroghes, dres oll yn Kernow hag y'n S.W. a Bow Sows. Tiogyon a vlam an broghes rag ri an kleves dhe'n bughes. Lewydh an NFU a lever: 'Drog-skevens an bughes yw godros bras dhe diogyon bewin ha askorr lethek.' Mes hwithrans a dhiskwedhas nag o marnas 6% an kleves yn bughes devedhys diworth broghes.

An digolm profys yw ladha an broghes. Trest an Broghes a lever: 'Ny wra an ladhva dyghtya kaws brassa a dhrog-skevens yn bughes, hag yw klevesans bugh dhe vugh.' Awos hemma, an RSPCA a lever: 'Nyns eus edhomm a ladhva'; ha Trest Bywnans Gwyls a lever: 'Bughes a vydh breghys erbynn 16 kleves lemmy'n; prag dyghtya drog-skevens yn maner dhihaval?'

Gwren ni prederi yn town a-dro dh'agan omgemmyans war-tu hag enyvales, keffrys ha puskes hag ydhy'n, hag yn hwir war-tu an norvys. Dell lever geryow hymna Goeldheys dhyn: nyns yw an planet ma dhyn, mes res dhyn yn kendon gans Duw, hag y koedh dhyn bos len.

Kuntellesow a Dheu

Skians (Roesweyth Hwithrans Yeth Kernewek) a vydh synsys yn 2016 dy' Gwener an 30^{ens} a via Gwynngala dhe'n 1^a a vis Hedra.

cornishlanguage@cornwall.gov.uk.

An Forum, Lys Kernow, 10.00 eur dhe'n 15^{ves} a vis-Hedra. Pella derivadow:

akademikernewek.org.uk

Dydh rag Dyskadoryon, Lys Kernow, 10.30 dhe'n 29^{ens} a vis-Hedra. Pella derivadow:

maureen.pierce@kesva.org

Kesva an Taves Kernewek (rag eseli an Gesva yn unnik), Lys Kernow, dy'Sadorn an 12^{ves} a vis-Du, 13.30 eur.

An Nowodhow

Nowodhow berr yn Kernewek yw dyllys gans Radyo Kernow dhe 5 eur dy'Sul. Geryow an dowlenn a yll bos redys diworth gwiasva Kowethas an Yeth Kernewek:

www.cornish-language.org

Servisyow Eglos dydhyasow avisys

An Revrond Chenon Jane Kneebone a dhannvon kedhlow a-dro dhe servisyow a dheu:

an 3^a a-vis Hedra, Penneglos Truru, 5.30 eur. Oferenn Solem Kenys rag Goel Sen German

an 27^{ves} a-vis Du Eglos Vudhek Servis Asvens.

Pella derivadow a-dhiworth:

Rev ChenonJane Kneebone

☎ 01637 873135

☎ 07966 703924

janeekneebone@gmail.com

Nawbedrek

A yll'ta dismygi an ger a naw lytherenn? Py lies ger a moy es 3 lytherenn a yll'ta kavoes, res yw dhis devnydhya pub lytherenn unnweyth yn pub ger ha res yw dhis devnydhya an lytherenn yn kres an pedrek yn pub ger.

E	K	S
R	B	U
E	R	V

Gorthyp mis-Gwynngala:

disklerya

argemmynn:

Gwerthji Kernewek

Keskewsel, 24 Plen an Varghas, Ryskammel, PL32 ☎ 01840 211725 (dyghtyer **Jerri Jeffries**).

www.keskewsel.com

argemmynn:

Radyo an Gernewegva

Radyo an Gernewegva yw towlenn radyo yn Kernewek pub seythun; restrys yw gans **Matthi Clarke** ha dell leverir yth yw an gwella ilow ha kows y'gan taves kernewek. Y hyllir goslowes orth:

www.anradyo.com

Lowender Peran

Lowender Peran 2016, goel a ilow, dons ha gonisogeth kernewek ha keltek, a vydh synsys arta dhe'n Ostel Atlantek, Tewynn Pleustri ynter an 2^a ha'n 6^{ves} a vis-Du.

Pella derivadow, ha rol hir a hwarvosow, diworth Park Hoskyn Farm, Pennhalow, Truru, TR4 9RB.
Pellgows: 01872 553413,
e.bost:
info@lowenderperan.co.uk

An Gannas 2016

Dessedhek Oryon

Rag krodhvolas erbynn ervirans an Dessedhek ow ravna or istorek Kernow, dannvon dha dybyansow dhe: Chris Skidmore, Soedhva an Kabynnet, Whitehall, Loundres, SW1A 2AS
ha dhe eseli an Senedh diworth Kernow:

george.eustice.mp@parliament.uk
sarah.newton.mp@parliament.uk
sheryll.murray.mp@parliament.uk
derek.thomas.mp@parliament.uk
steve.double.mp@parliament.uk
scott.mann.mp@parliament.uk

Da vydh mar klewons lev krev ha skilys ewn agan kaws.

An Gannas 2016

An Gannas yw dyllys pub mis gans Kowethas an Yeth Kernewek. An Skrifennyas yw Tim Hambly, 12 Stret an Duk, Lannstefan Wartha, Kernow, PL15 8HD ☎ 01566 773716:

skrifennyas@btinternet.com

Pennskrifur An Gannas yw Graham Sandercock hag yw lowen dhe dhegmemeres erthyglow ha skeusennow dhe vos dyllys:

grahamsandercock@blueyonder.co.uk